

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՆՈՒՄԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Թիւրքիայի և Ռուսիայի համար տարեկան 23 Փրանք... 1885 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 37

1885 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 19

(ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7 Հ.Տ.)

ՇԱՐՔԱՐ

Կը հրատարակուի լի և ցրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով... M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction (Hôtel Forer).

ԲԱՆՈՒՄԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պէն. Տ. Տ. Մակար Վարդապետի օժանդակ... Պէն. Տ. Տ. Մակար Վարդապետի օժանդակ

ՎԵՀ. Տ. Տ. ՄԱԿԱՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՕԾՄԱՆ ՀԱՆԳԷՍԸ

Նոյեմբերի 10 (22) ին Ս. Էջմիած. նի Տաճարում կատարուեցաւ Վեհա. փառ Տ. Տ. Մակար Կաթողիկոսի Օծ. ման հանգէսը

Ս. Պատարագից յետոյ Վեհափառ Հայրապետը, եկեղեցական թափո. րով, գնաց Վեհարան, ուր և ըն. դունելով ներկայ եղող անձանց շնոր.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՕՐՕՐՈՑԻ ԵՐԳ

Հերիք ո՛րքան քննելիք, Իմ հոգեկից Արամիկ, Հերիք ո՛րքան կապանքը Սեղմեց կուրծքդ քնքուշիկ:

Արեգակը երկնքում Արդէն վազուց է գարթել Եւ ոսկեփայլ շողքերը՝ Նրկիս վրայ տարածել:

Ճնճուկները ծառերի Վրայ հանդէս են սարքել, Ամեն մէկը սուլում է Իւր կրծքիցը անարգել:

Մովի վրայ նաւակը Նոյնպէս հանդիստ անգործ չէ, Նա էլ մարդկանց և մթերք Ծառայ տանում բերում է:

Ողջ երկիրը անդադար Գործում է իբր մեքենայ, Պարսպ, անգործ մարդիկներ Զեն երևում համարեա:

Իսկ դու սիրուն բաղկա, Նրկար— երկար քնել ես:

հաւորութիւնք՝ օրհնեց ամենքին: Ժամը 2-ին Վեհափառ Հայրապե. տը իջաւ հասարակաց սեղանատունը, ուր մօտ 400 մարդու համար սպաս. էր սարքած: Զինուորական երաժշ. տական խումբը դաւթում ածում էր: Ճաշի ժամանակ Վեհափառ Հայրա. պետը արտասանեց հետեւեալ.

«Իմաստունն Սողոմոն ուսուցանէ մեզ խմատարար թէ՛ «գիտել պարտ է թէ՛ յումմէ են շնորհք, զոր վայե. լեմք»— այսինքն թէ եթէ մենք վայելում ենք որ և է շնորհք կամ բարութիւն կամ հանգստութիւն, պարտաւոր ենք նախ զգալ թէ ո՞վ է պատճառը այդ շնորհաց: 1582 ամօք յառաջ քան զայս հիմնեցաւ Արարա. տեան դաշտի մէջ Կաթողիկէ Մայրս. մեր Սուրբ Էջմիածին: Եւ յընթացս այդ քան դարստոր ժամանակների գահակալեցին Սրբայ Հօրնմերոյ Գրի. գորի Լուսաւորչի Աթոռոյն 135 Հայ. բապտիստներ: Այդ Հայրապետաց մէջ սակաւ կը գտնուին, որք իրենց ժո. ղովորով հանդերձ բարութիւն և հան. գիտս կեանք անցուցած լինին: Ընդ. հակառակն նոցանից շատերը ենթա. կայ եղած են զանազան հարստահա. րութեանց, հալածանաց և երբէք

հանգստութիւն չեն կարողացած վա. յեղել ի ձեռաց ժամանակի չար իշ. խողաց: զորօրինակ Մեծն Սահակ Պարթև Ս. Հայրապետը, որ Հայաս. տանեայց եկեղեցւոյ հաստատու. թեան սիւնը և պայծառ ջահը կը համարուի, իւր Հայրապետութեան վերջին օրերը Հայրապետական իշ. խանութենէն զրկուած իւր մահկա. նոցուն կնքում է իւր հայրենի կա. լուածքի մի գիւղի անկեան մէջ. նոյնպէս և Ս. Ներսէս ԾնորՀայի Հայ. բապտիստ մեր նոյն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պարծանքը, ոչ պակաս քան զսուրբ Սահակ ենթարկուած ե. դաւ ամեն տեսակ նեղութեանց և հալածանաց մինչ այն աստիճան, որ ստիպուած եղաւ ասել թէ՛ «Եւ մեք իբրեւ զայծեամն փախուցեալ յորտորաց՝ ընտելմք ի քարոնձառի. խի թէ ի՞նչ է նշանակում քարան. ձաւը և ի՞նչ մտքով է ասուած՝ ձե. զանից հոգեւորական եղբարք գիտեն այդ.ուստի և կարող են չը գիտցողներին հասկացնել: Բայց յօրէ անտի երբ Արա. րատեան աշխարհը մոտաւնդ բարձրա. գոյն հովանաւորութեամբ Գրիստո. սազօր Կայսերութեանն Ռուսաց ինչ. պէս կը վկայեն համայն միաբանա. կան հարք և եղբարք և սիրելի ժո. ղովորականք, այն օրուանից սկսած Հայաստանեայց Հայրապետական Ա. թոռը օրըստօրէ սկսաւ պայծառա. նալ, հոգեւորականութիւնը իւր բար. ձըր նշանակութիւնը ստանալ և ժո. ղովորականք բարօրութիւն, հան. գըստութիւն և երջանկութիւն վա. յեղել, որպէս և այժմ ներկայ Հայ. բապտիստ, հայ հոգեւորականութիւնը և ժողովրդականք նոյն բարօրութի. նը վայելում են, այժման մեր ա. մենապարծառ թագաւոր Կայսեր Ա. ԼԷՔՍԱՆԴՐ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎԻ Զնորհիւ, Որում չը կարողանալով այլով իւրիք փոխարինել կը խնդրեմ՝ յամենեցունց ի Զէնջ միաբերան աղօթել, որ Ա. մենակարգին Աստուած կեանս երկարս և խաղաղականս պարգևեցէ Նորին Կայսերական Մեծութեան: Նորա թագաւորութիւնը միշտ յաղթող և անպարտելի արապէ յազգաց յազգս և յորդաց ողջի»—ձաշոյնները միա. համուռ կանչեցին «ուրա»:

Վեհափառին պատասխանեց Կա. ոսովորութեան ներկայացուցիչ տայ. նի սովեանիկ Պրիլիք և առաջարկեց

բաժակ վստն կենաց Նորին Վեհա. փառութեան Կաթողիկոսին: Այս թանս ևս միահամուռ «կեցցէ»ով ընդունուեցաւ:

Ժամը 3 ու կէսին ճաշը վերջացաւ: Երաժշտական խումբը տակուին մին. չեւ գեչերուայ ժամը 10-ը ածում էր եկեղեցւոյ դաւթում, ու ժողո. վուրդը խուռն բազմութեամբ դրօս. նում էր: Գաթոմը հրաժարութիւն կար: Վեհարանի հանգէպ, զանգա. կատան ճակատին, գեղեցիկ վիճակ էր ծածանում Վեհափառ Հայրապե. տի անուան տառերով: Ճեմարանի երգեցիկ խումբն ևս մինչև ժամը 8-ը երգում էր:

Ծնորհաւորական հեռագիրներ ա. նընդհատաբար հասնում են Կովկա. սի, Տաճկաստանի և Պարսկաստանի քաղաքներից՝ հոգեւորական և աշ. խարհական դասակարգի անձինքնե. րից:

(Մեղու Հայաստանի)

ՎԵՀ. Տ. Տ. ՄԱԿԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒ ԵՒ ՊԱՐՍԻԿ ԱԶԳԻ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԵՋ

«Մեղու Հայաստան» լրագրին ե. րեւանէն գրուած մի թղթակցութիւն որի մէկ մասը հրատարակած ենք «Արմէնիա»ի 34 և 35 թիւերին մէջ, մանրամաս կը նկարագրէ Վեհ. Հայ. բապտիստ եղած ընդունելութիւնը Երեւանի մէջ: «Արմէնիա»ի վա. քր գրե. քը չներէր ամբողջովին ընդունել այդ թղթակցութիւն իւր մէջ. բայց գէթ հետեւեալ հաստատածը որ Պարթևի աղ. գի կողմէն առ Վեհ. Հայրապետն ե. զած քաղաքավարական ընդունելու. թեան կը վերաբերի և Վեհ. Հայրա. պետին ու այդ աղգի երեւանաբնակ գլխաւորներին մէջ եղած նշանակա. թեան արժանի խօսակցութիւնը կը պարունակէ, արժան համարեցինք արտատպել «Արմէնիա»ի մէջ:

«Առաջնորդարանի գահինը ներ. կայացան Նորին Վեհափառութեան բոլոր տեղական հայազգի և օտա. լազգի իշխանք և պաշտօնեայք և քաղաքական իրաւասուք իւրեանց քաղաքագլխով, որոյ միջոցին Վե. հափառը գառնալով դէպի Երեւանայ Պարսից ներկայացուցիչ Փանոս Խա. նին խմատարից խօսքերով գոհունա. կութիւն յայտնեց Նորա և բոլոր պար.

Դեռ ևս ո՛չ մի անդամ՝ Թուխ աչերդ բացել չես:

Քեզի համար, սիրելիս, Նոր—նոր շորեր եմ կարել: Սակայն ամուր կտաւից՝ Սնդուկումը պինդ պահել...

Խաղաղիկներ չեմ տալու: Մանկիկ ձեռքը՝ խաղալու, Փոքրիկ գէնքեր պատրաստ են՝ Կուռի համար վարժուելու...

Զրօտարան ընտրեցի Վայրի ժայռոտ լեռները Եւ գրքերի փոխարէն՝ Զինուորական խաղերը...

Ամեն տեղ կեանք, ցնծութիւն, Ճոխ ու շաւղ թաղում են, Ամենքն ուրախ դէմքերով՝ Իրանց բնուր տանում են...

Սակայն վարժի՛ր, սիրելիս, —Տե՛ն այն տներ կործանուած... Սոված, ճնշած ժողովուրդ... Նախնի փառքից խորտակուած...

Նրա համար ես զինուոր Քեզ ընտրեցի, անուշիկ՝ Արտիստան նա է քո Ոտնահարուած ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՔ...

ՍՐԻՆԳ

Տփ խ ի ս.

սից առ ինքն ցոյց տուած համակ-
րական արտայայտութեանց համար,
որ հայերի հետ միաբանեալ իրեն
լաւ գրայինեղութեանը ընդ ա-
ռաջ ելած էին իրեն և իւրեանց
յարգանք յայտնած: յորդորեց, որ
նոյն եղբայրական սէրը շարունակեն
միմեանց հետ, զիրար միմեարեն և
ինչին սրտակից եղբարք երկարածան
կրօնքով: Այս խրատական խօսքեր
նորին Սրբութեան շատ գեղեցիկ
տալանութիւն գործել է պարտից
վերայ, որք բերնէ բերան սկսել են
պատմել իրարու և ի նշան իրեանց
երախտադիտական զգացմանց միւս
օր առաւօտեան բոլոր պարտից իշ-
խաններ եկան ներկայացան նոքին
վեհափառութեան և համարեցին
նորին Սրբութեան սուրբ աջն, խոս-
տանալով միշտ բարեկամական և եղ-
բայական սերտ յարաբերութիւններ
ունենալ զէպի իւրեանց զբաշի հայ
եղբայրներն, որոց հետ միասին դա-
րոց ի դարս վայելած են միշտ լաւ
և վատ օրեր»:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐԻՍԻԱԿԱՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՏԻԳՐԱՆԱԿՆԵՐՏԻ (1)

Ի
ԳԱՏԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Թէև իւր ընտրութիւնը հակառակ-
մանադրական, բայց գործունէութիւնը
շահեկան լինելուն համար բուական
համակրութիւն գտաւ, որով որոյց
և այրեաց ստանկնուտ արգիւնտու-
րութեան հակադրութիւնը իրենց յանձ-
նուեցաւ, ինչպէս նաև հայոց ժա-
ռանգադրութիւնը: Ազգայնոց վեճերը
իրտախոհութեամբ կը խաղաղեցու-
նէին և նշանադրութեան և պատկա-
զութեան պաշտօնն ալ իրենք կը
վարէին: Իրենց եկամուտն էր ժա-
ռանգադրութեան տասնորոշն և նը-
շանադրութեան ու պատկազրութեան
վերաբերեալ Առաջնորդական իրա-
ւունքն, իսկ ծախք գրելէ ոչինչ:
Բայց այս ալ երկար չտեւեց: մի քանի
աւիս յառաջ զինուորական տրոց հա-
ւաքման արտօնութիւնն երբ խեցաւ
վարչութեան ձեռքէն, վարչութիւնն
ալ ծանորացաւ դատաւարանականաց
միայ, խելով անոնց ձեռքէն նշանա-
դրութեան և պատկազրութեան ար-
տօնութիւնն: և երբ ժառանգադրու-
թեան հայիւն ալ կը պահանջուէր,
ընդ զինացան դատաւարանականք,
պահանջելով Տնտեսական խորհրդոյ
բնորոշութիւն և աւարկելով թէ հա-
շիւներն, պատրաստի ստանին ու մուր-
հախներն չեն վտանգանար յանձնել
վարչութեան արմատի վարչութիւնը
օրինաւոր կառավարութիւն չունի-
ստեայն այս իրաւացի առաջարկու-
թեանը մտադրութիւն չլինելով, հա-
կառախութիւնը դորացաւ: վերջապէս
դատաւարանականք ինքնին ի պաշտօ-
նէ դադարեցան, հայիւները առկա
մնացին և յաջորդ մը չընտրուելուն
համար նոյն պաշտօնէութիւնը գրելէ

ջնջուելով, Ազգին նիւթական և բա-
րոյական շահերը քննադատեցան:

Ը

ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ թաղեցիք
ազատ են սահմանադրութեան օրինաց
գործադրութեան հոգէն: որովհետեւ
իրենց Ազգային գործոց վերակայու-
թեան իշխանութիւնը ժառանգական
լինելով, քուէարկութեան ներգրութիւն
չեն կրեր: յանուն Թաղ խորհրդոյ
կնիք մ' ունին: ո՛վ յաջորդէ, տն կը
գործածէ: իսկ Ս. Նիրակոս եկեղեցւոյ
թաղեցիք թէև իրենց Թաղ խորհուրդն
միշտ քուէով կընտրեն, սակայն Տիգ-
րանակերտ չունենալով օրինաւոր
առաջնորդ և վարչութիւն, լատ օ-
րինի թաղականաց հետգհետէ կը յա-
ջորդեն առժամականներ, որով միշտ
գժտութեան տեղի տրուելով և ոչ
մէկի հաշիւն չառնուելէ ի զտու, նա-
խորդին հիմնած նիւթական և բա-
րոյական շէնքերը յաջորդը կը քան-
դէ, կամ նորա յատակադ ծէն տեղե-
կութիւն չունենալուն համար և կամ
անոր հակառակորդ լինելով այդ
պաշտօնը ստանձնած լինելուն համար:
Ահա այս պատճառով և ոչ մի սկըս-
ուած գործ յառաջ գնացեր է: Են-
թաղեցիք թէ թաղական մը կամ ինք-
նին և կամ իւր ընտրած հոգաբար-
ձութեան ձեռամբ վարժարանաց բա-
րեկարգութեանը ձեռնարկելով նոյա
դատաւարաններն և աշակերտ կամ ա-
շակերտուհիներն ստաի և անտի ժո-
ղով, և ուսուցչաց ցուցակովն դա-
տաւարքեր բերել տայ, կը նային յա-
նախնակաւ օր մը հակառակութեան ո-
գւով վեճ մը կը ծագի և վարչու-
թիւնը իւր գերագոյն իշխանութեամբ
գլխաւորապէս անմիջապէս պաշտօնակ
լինելով յաջորդ առժամայ մը կը
կարգէ անոր տեղ ի գործադրութիւն
իւր առ կախ հրամանին, որ նախորդի
ձեռամբ անգործադրելի մնացեր է:
ընդ այն փոխութեան կը ցրուի
հոգաբարձութիւնն ալ եթէ ընտրուած
է: և հետեւաբար փոխութիւն գա-
տաւարանաց, աշակերտաց կամ աշա-
կերտուհեաց և դատաւարաց: Ահա մի
գլխաւոր պատճառն ալ Տիգրանա-
կերտի մէջ վարժարանաց և կրթու-
թեան յետամնացութեանը:

Թ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Այլեայլ անուամբ շատ մը ընկերու-
թիւններ Յովնանեան դղմնաղայն պէս
բուսած և չորցած են ի Տիգրանա-
կերտ: միայն Անձնուէր, Հայրենասէր,
Իրաւասէր, Վաստրաբական, Ուսում-
նասէր և Ընթերցասէր ընկերութիւն-
ներու անունները տակաւին չեն մու-
ցուեր, առաջին և երկրորդի անուն-
ներովն մէյ մէկ անուանական վարժա-
րան գտնուելուն և մնացեալներու
ընկերներէն ոմանք տակաւին իրարու
հետ անօգուտ յարաբերութիւն ընել-
նաւ համար: Ներկայ տուրոյս մտաւ
մէկէն սկսեալ յանուն Հայոց Միացեալ
ընկերութեանց մասնաճիւղ մ' ալ տեղա-
հաստատուելով, ցարդ 238 բաժնիկով
200 բաժանորդ եղած է: Թերեւս վե-
րոյիչեալ ընկերութեանց անդամներէն

ըլլան նորակալ մ' ընկերութեան ան-
դամներն ալ: Թէ որ անոնք մեր
ճանցած մարդիկներն են, մինչև հի-
մա այլեայլ անունոց տակ մտած ըն-
կերութիւններէն և տեսած գործեր-
նէն կը մակարերի թէ ներկայիս ալ
ինչ պիտի կարողոնան ընել: Յայտնի
է Միաց. ընկերութեանց կանոնադրէն,
որ տեղւոյ մը մասնաճիւղն մասնա-
խումբ մը կուրենայ, որոյ պաշտօնն է
յանուն նոյն ընկերութեանց բաժնիկ
և նուէր հաւաքելով Տնօրէն Ժողովոյն
դիւել: Տեղւոյս մասնախումբն իւր
պաշտօնի պարտաւորութիւնը կատա-
րելէ ի զտու, ուղեց յանուն Միացեալ
ընկերութեանց տեղա ալ մի ծաղկոց
և մի նախաձեռնարան բանալ: ուստի
հրաւեր կարողաց տեղա եղած բոլոր
ընկերութեանց որպէս զի ամենք միա-
ցնելով յաջորդ այդ նպատակին համար
հարկ եղածին չափ եկամուտ ձեռք
բերել միութեամբ: Բայց գժտադա-
րար երեք անգամ գրեւած հրաւի-
րագրերնուն միայն Անձնուէրն պա-
տախանադրած է, իսկ միւս ընկե-
րութիւնները լատ կը մնան: Երբ ըն-
կերութեանց բովէն անցնալներն իսկ
անպատրաստ կը գտնուին ազգ օգուտ
հրաւերի մը, անվարձները ինչպէս
կարելի է համոզային:

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԿԱՐՈՒՄԸ

Բուսածուր ևս. 28/9 դեկտ. 1885

Ձեր պատուական թերթի 27 թուոյն
մէջ, Բուսածուրէն գրուած 29/11 սեպ-
տեմբեր թուականաւ Գ. ստորագրու-
թեամբ նամակին վերջին մասին մէջ, բա-
ւական նշանաւոր և դիտաւար խեղճիւ-
րեալ սխտընը զարմանօք տեսնելով,
յանուն արդարութեան քանի մը սողով
նորա հերքումը, դարձեալ ձեր անկողմ-
նակալ և ազգ օգուտ թերթի միջոցաւ
տալ ինձ պարտաւորութիւն համարեցի,
յուսալով որ պիտի հաճիք հիւրընկալելով
տպել իմ այս պատմական, որոյ համար
կանխաւ շնորհակալութիւնս կ'ըստնեմ:
Պարոն Գ. նամակագիրն նախ ցաւ կը
յայտնէր թէ հոգաբարձութիւնը 38 ան-
ձանց ցանկ մը կառավարութեան յանձ-
նած է: և նորանք խաղաղութեանց ա-
ռիթ մը ըլլալն վախճալով, հոգաբար-
ձութեան և Թաղական խորհրդոյ անձե-
ւորահասութեան և այն պաշտօններու
գլուխ անցնելու համար կանխաւ աշխա-
տած ըլլալինն այժմ ալ սափրիչութիւնը
Ազգին զլխուն վրայ սովորել ուղեւին և
այլն, մեծաւ հանձնարով և ազգասիրա-
բար կ'ընտելանէր:
Պատուարժան ընթերցող անշուշտ քիչ
մը խորհելով կարող է գիտալ թէ ինչո՞ւ
համար Պարոն Գ. հոգաբարձութեանը կա-
ռավարութեան գլխին կ'ընդգծուի. ո-
րովհետեւ ինքն, որ այնչափ ազգասիրու-
թիւն և ազգային գործոց նախաձեռնար-
դըութիւն ցոյց կուտայ, նոյն ցանկին
մէջ կ'ընտուի (3) երեք տարեկան դու-
րոցական տուրք պարտելով: ահա ասոր
համար նորանոր խաղաղութիւններ կ'երա-
զէ, կարծելով որ թէ' Թաղական և թէ'
հոգաբարձութիւնն սխալ քայլ մը առած
են: չ'զիտեր և կամ չուզեր գիտալ
թէ ինք և թէ իւր ընկերներն են որ ազ-
գային գաղտը կ'ընդցան են իրենց տուր-
քեր չ'վճարելով, և երբ են քննողատեղ
ազգային գործիչներն թէ աշխատած են
պաշտօնի անցնելու: ո՛րք էին արդեօք
այս պարտնոց երբ կառավարութեան
կողմնէ մասնաւոր պաշտօնեաց ընտրու-

թեան օրինաւորութեան կ'հսկին: ինչո՞ւ
իրենց քուէներաւել արժանաւորագոյն-
ներուն չ'տուին և գործը յանձնեցին այն
անփորձ երիտասարդներուն ձեռքը: եթէ
իւրեանց այս պարտաւորութեան մէջ թե-
րացած ըլլալուն կ'ընտան, աւետիս կու-
տամ իրենց որ տարուոյս չընտնը լրանա-
լու վրայ է: և արդէն յուսահատեալ հո-
գաբարձութիւնը լատ օրինի իւր հրաժա-
րականը տուած է: ուրեմն ժամանակն է
որ Պարոն նամակագիրն սափրիչութիւնը
լաւ գիտցող ընտրիչներ ներկայացունէ
մեզ, որոյ կարենամք վստահիլ մեր քուէ-
ներ: որպէս զի ընտրեալ նոր հոգաբար-
ձութիւնը տարեկան դպրոցական տուր-
քէն %էն 50 միայն (այս միջոցին կար-
ծեմ այն ալ չ'հաւաքուիր) հաւաքելով օ-
րինաւոր վարժարան մը պահէ մեզ: Այս-
պէս մեր մէջ ամեն բանապօրինակ կեր-
թայ. երբ դպրոցի մը տարեկան ծախքին
կէտը կ'հաւաքուի, այն ալ շատ դժուա-
րութեամբ, ի՞նչպէս կարելի է բարեկարգ
վարժարան մը ունենալ և ամբողջ ծա-
խիւք ըլլալիք արդիւնքը նորա կէսին
սպասել: այս վիճակին մէջ եղող դպրոց
մը, երբ կ'սկսի խանդավարի, աւելի լաւ է
ըսել գոցուիլ առ ի չ'գոյն գրամի, դար-
ձեալ յանցաւորն հոգաբարձութիւնը և
դատաւարն է արդեօք թէ զայն չ'վճարող
խղճամիտ պարոնայքը: եթէ հոգաբար-
ձութիւնէն հրաջք կ'պահանջեն, արդէն
անցած է անոր ժամանակը: ուր չ'կայ
դրամ և օրինաւորութիւն, չ'կայ անդ օ-
րինաւոր գործ: Իմ նպատակս ազգային
պաշտօնները պաշտպանել չէ: ի հարկէ
իրեւ մարդ իրենց թերի կողմերն ու-
նին, բայց աննշան բաներու կարեւորու-
թիւն տալն լաւ չէ՞ արդեօք նորա պատ-
ճառ եղող լուսոյ փառարանուս գործե-
րն միութեամբ և եղբայրակցութեամբ
յառաջ տանիլ: ժամանակ չէ՞ արդեօք որ
մեր սլուրկար եղբայրներուն հայրենասի-
րութիւնէն և ունեցած միութիւնէն օրի-
նակ առնենք: մինչև երբ մեր այս յոռի
սովորութեամբ զիրար պիտի հարուա-
ծենք: չունինք ուրիշ ընելու գործեր:
փրկութիւն և աղաատութիւն կ'գոչենք
անդադար, ուրեմն ինչո՞ւ մեր քանի մը
Փրանքներն կ'իմայենք փրկութեան գոր-
ծին և կ'սկսինք զիրար նախատել:

ՀԱՅ ՄԸ

ՊՈՒԿԱՐՈՒՄԸ ԵՐԿԻՐՆԵՐՆ

Սերպիսի և Պուկարիսի մէջ ծա-
ղած պատերազմը թէպէտ շատ հե-
տաքրքրաշարժ է լրագիր ընթերցող-
ներին, բայց այդ երկիրներ շատերն
զրելթէ անժամօթ լինելուն համար,
աւելորդ չ'համարեցինք գէթ մի քա-
նի կարճ տեղեկութիւններ հաղորդել
անոնց զիրեն նկատմամբ:
Տեղեր կան որ աշխարհագիրներն,
ճանապարհորդներն և պատերազմա-
կան լուրեր հաղորդող հեռագիրն
տարբեր ուղղադրութիւնով և մինչև
իսկ տարբեր անուններով կը ներկայա-
ցունեն մեզ: Օրինակ Սիլվիոսն որ
հատնօրէն մի ուրիշ տեղ չէ, այլ
Սիլվիոսն լինելու է որ սերպիսի
Մորավո գետը թափող վերին գե-
տակներէ մին է: Այս գետակ կանցի
նախկին մի լիճի փոխէն որ երկար ժա-
մանակէ ի վեր չորցած է և այսօր
Բոսօփի գաղտը կը կտպէ ուր եր-
բեմն արիւնուաշտ անուանի պատե-
րազմներ եղած են որոց ցաւալի յի-
շատակները տակաւին անջնջ կը մնան
բոլոր հարաւային արւեւերի օրոյն
մէջ: Այդ տեղ է որ կործանեցաւ

Սերպ
և երբ
զիւց
օրի
գնաց
Եթ
երկր
յարձ
մէջ
որ
ունի
լեռն
կը ձև
մալ
նաղ
լիճ
սար
տեղ
են
լաւ
նեան
ընդ
կողմ
ներ
նեկ
Ան
սկսի
վար
տի
ներ
Դան
Ֆիա
աշխ
այն
քեր
Դան
կողմ
բալ
զոն
Սիլ
րեի
Սօֆ
կան
կէտ
զրու
Աի
իւր
այն
զիո
արա
շատ
պիտ
Եւ
ուր
ներ
Այդ
նոյն
զա
ճաղ
կար
բնակ
միջ
մար
կաթ
թէն
լով
երկ
արե
կան
նախ
կողմ

Սերպիական իշխանութիւնը 1389 ին
և եթէ պէտք է հաւատ ընծայել
գիւղացիական նախնի երգերին, մէկ
օրի մէջ 100,000 էն աւելի մարդ զոհ
գնացած է այնտեղ :

Եթէ մոռենք պոլիարական այն
երկիրներ ուր Սերպեր մտադիր էին
յարձակումով մտնել, կը գտնենք
մէջտեղ մի ընդարձակ լեռնադաշտ
որ 600 մէթրի չափ բարձրութիւն
ունի : Մէջտեղէն կանային մի քանի
լեռնաշղթայներ որոնք դարձաւ սրբա-
կը ձեւացունեն այնտեղ : Երբեք բազ-
մաթիւ լիճեր բռնած էին այդ լեռ-
նադաշտի հարթ տեղերը : բայց այդ
լիճեր ցամաքած և այժմ չափ արգա-
տարեր դաշտեր դարձած են նոցա
տեղեր որոց մէջ ամենադեղնեղիններն
են Նիշը, Սօֆիան (Պուլիարիոսի մայ-
րաքաղաքը) և Իշթիմանը : Պաղքա-
նեան թերակղզուն կեդրոնական այս
ընդարձակ լեռնադաշտի ալեւելեան
կողմը իբր մի բնական պատնէշ կը
ներկայանայ Վիթօլի հոյակապ լեռ-
ներին խումբը :

Ամփոփապէս արեւելքի կողմէն կը
սկսի Իսթերի խորին ձորը որ աւելի
վարերը գալով կանցնի Սօֆիան հովի-
տի մէջտեղէն, կը թափանցէ աղբառ-
ներէն և կերթայ կը հասնի մինչև
Դանուբ : Իսթերի բարձր ձորը և Սօ-
ֆիանի հովիտը կարելի է նկատել իբրև
աշխարհագրական ճիշդ կեդրոն եւրո-
պական թիւրքիսի : Սօֆիան ճիշդ
այն կէտն է ուր ամենադիւրին անց-
քերով կուգան կը հասնին ստորին
Դանուբի ճանապարհը Իսթերի ձորին
կողմէն, Սերպիան ճանապարհը Սօ-
բալի կողմէն, Թրակիան և Մակե-
դոնիան ճանապարհները Մարիցայի և
Սթրիմոնի կողմէն : Ասէ՛ք յայտնի կե-
րէի թէ ինչ առաւելութիւններ ունի
Սօֆիան գիւղը, թէ՛ ուղղմագիտա-
կան և թէ՛ վաճառականական տեսա-
կետով : Մարտիքի որ այժմ Սօֆիա
կը կոչուի, այս առաւելութիւնները
գրաւած էին նոյն իսկ Կոստանդնուս
Ա. ի ուշադրութիւնը որ կը մտածէր
իւր կայսրութեան գոհը փոխադրել
այնտեղ : Անտարակցոյ, եթէ Բիւզան-
դոնի տեղ Սօֆիան մայրաքաղաք
արած լինէր, պատմութեան ընթացքը
չափ նշանաւոր փոփոխութիւնների
պիտի ենթարկուէր :

Եւրոպայի մէջ քիչ երկիրներ կան
ուր միջազգային այնչափ լաւ ճամբայ-
ներ գտնուին որչափ Պուլիարիան մէջ :
Այդ միջազգային ուղիների առաջինը
նոյն իսկ Դանուբն է որի եզերքի քա-
ղաքները, Վիտին, Շիշուովա, Ռուս-
ճուգ, Յիլիստրէ, օրէ օր աւելի մեծ
կտրուորութիւն կը ստանան : Բայց այս
բնական ճանքան ալ երկար երեւցած է
միջազգային վաճառականութեան հա-
մար և կտրճեցուցած են զայն մի եր-
կաթուղիով որ Չլեւնալօտայի և Բիւս-
թէնճէի մէջտեղէն Տօպուճան կտրե-
լով կանցնի կերթայ : յետոյ մի աւելի
երկարձիգ երկաթուղիով որ ամբողջ
արեւելեան Պուլիարիան մէջտեղէն
կանցնի, Բուսուդէն կերթայ Վառ-
նաի նաւահանգիստը : Իսկ արեւմտեան
կողմը Թիմիսովան, պուլիարական ձա-

րերի այդ վաղեմի քաղաք, Քրզան-
լիքը և Էսքի-Ջաղրան կայարաններ
են մի երկաթուղու որ Դանուբին և
Թրակիան ծովերին մէջտեղ միութեան
գիծ կը կապէ :

Ճանապարհի նախկին մեծ կայա-
րանները, այսինքն Նիշ որ Մորաւի
վտակին վրայ Սերպիան ուսմանա-
գլուխները ղեակողում մի պահնորդ
է, Սօֆիան որ Դանուբիան Իսթերին
վրայ հաստատուած է, Պաղքաթիքը,
դեղնեղիկ Փիլիպէն որ կը արեւ Մարի-
ճուի ընթացքին վրայ, սոքա Դանու-
բէն Պաղքաթ տանող այս ճանապարհի
վրայ իրենց ունեցած աշխարհագրա-
կան զարմանալի դիրքին շնորհով շատ
կարեւոր կեդրոններ պիտի լինին մի
օր երբ վերջնականապէս կցուին Եւ-
րոպային :

Վերայիշեալ Նիշ քաղաքի մօտիկն է
Բէլլէ-Քալէսիի սոսկալի յիշակերտը
որ ապագայ սերունդներին ալ կա-
ւանդէ անկախութեան կռուին ժա-
մանակ պատահած մի սոսկալի և ան-
մուսնալի բարբարոսութիւն : Դա մի
աշխարհ է որ թիւրքերը կանգնած
են այն Սերպերի գլուխներով որոնք
իրենց ապատանած ամբողջ օգը հա-
նեցին, ողջ ողջ իրենց թշնամուն ձեռ-
չնկնելու համար : Ժամանակով Նիշի
թիւրք կառավարիչներէ մին որ իւր
նախորդներէ աւելի մարդասէր էր,
ուզած է քանդել այդ գաղութի շէնք
որի առջևէն անցած ժամանակ ամեն
մէկ րայա տարուու կղզայ իւր հոգուն
մէջ : բայց թիւրք կրօնամեծները չեն
թող առած քանդելու :

Պ. Մ. ԹԵՐԷՄԷՂԵԱՆԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ Ի ՎԱՆ

Վանէն կը գրեն մեզ նոյ. 7/19 ին
թէ Պ. Մ. Թերէմէղեան 32 օրէ ի վեր
տակաւին բանտին մէջ կը քաշէ իւր
մեղք կամ թիւրք ժողովականների
բառովն՝ ճիւղայր (կեղեւնագործու-
թիւնը) : Եւ ինչ է այդ պարոնի ա-
րած եղեւնագործութիւն — Ինք որ
արդէն ուսուցիչ է պատմութեան և
աշխարհագրութեան, դպրոցի աշա-
կերաներին համար դժած Վանի քաղ-
տեղի մէկ օրինակը փոստով կը գրէ
Կարինի առաջնորդ Գեր. Օրմանեանին
որ Կարինի վարժարանին համար ու-
զած է եղեր իրմէն : Կարինի փոստին
մէջ կը կապուին և քննելէ յետոյ
կիմանան թէ այդ քարտեղ ապմա-
դիտական տեսակետով շինուած մի
բան չէ, այլ դպրոցական աշակերտ-
ների գործածութեան համար : ուստի
կը յանձնեն իւր հոսքէն : Ստալին Վանի
կառավարութիւնը երբ կիմանայ այս
միջադէպ, անմիջապէս կը ձեռնարկէ
Պ. Մ. Թերէմէղեանին և մեծ կարե-
ւորութիւն տալով դործին, կը քաշ-
ըչէ ու կը քաշըչէ մատին փոթիթելու
և դործի վրայ երեւնալու համար :
Յայտնի չէ թէ Պ. Մ. Թերէմէղեան,
Վանի հոյ երիտասարդութեան բա-
րէկերթ, ալեւաւական և ուսեալ ներ-
կայացուցիչներէ մին, տակուին քա-
նի՛ ամբներ պէտք է անցունէ բան :

տի մէջ քաւելու համար իւր այս ծանր
եղեւնագործութիւն որ է արդիւնաւոր
նայ ուսուցիչ լինիլը :

Մի գաղափար տուած լինելու հա-
մար իրեն դատողների հակացողու-
թեան և դատողութեան վրայ, հե-
տեաւ մի քանի տեղեկութիւններ կը
դնենք այստեղ :

Պ. Մ. Թերէմէղեանին իւր ձեռ-
բակաւութեան նախորդ 5 օրերին մէջ
8 անգամ հարցաքննութեան ենթար-
կած են դադունի ոստիկանութեան
սենեկին մէջ : Իրեն հարցաւոր են թէ
ինչու դատաւորութիւն կանէ և ոչ
թէ ուրիշ գործով կը զբաղի, ինչու
աշխարհագրութիւն դաս կուտայ ա-
շակերաններին, ինչու այդ քարտեղ
կը գրէր Էրզրում, ուրիշ տեղեր ալ
գրիւմ է : Ի՞նչ քաղաքների մէջ ծա-
նօթներ ունի, և այլն : Երբ յանկար-
ծակի շուկային մէջ ձեռնակալելով կը
տանին կը բանտարկեն, վրան դանդ-
ւած բոլոր թուղթերն կը գրաւեն և
երբ ոչինչ վտանգաւոր չեն գտներ,
կը սկսին կասկածներ յայտնել թէ վը-
տանգաւոր թուղթերն լինած է . . .

Հարցաքննիչները քարտեղի և աշ-
խարհագրութեան վրայ այնչափ գա-
ղափար ունին որ Ռուսաստան և Պարս-
կաստան բաւեցն անգամ որք իբր
սահմանադրու նշանակուած են Վանի
քարտեղին վրայ, կը խորհուրեն ի-
րենց և կասկածներ կը յարուցանեն
իրենց մօքի մէջ : անոնցմէ շատերը
չեն գիտեր մինչև անգամ թէ երկիրը
մի կըր գունա է և արեւին շուրջը կը
դառնայ : առաջին անգամ լինելով կը
լսեն այդ բաներ այս ինչըրի առիթով,
իսկ իրենց մէջէն ամենէն գիտնական-
ները պատի վրայ միայն կախուած
տեսած են աշխարհացոյց քարտեղներ
և չեն կրնար համբալ դպրոցական և
պատերազմական քարտեղների մէջ և-
զած տարբերութիւնները : չեն կրնար
համբալ թէ ինչպէս կը լինի որ մի
դպրոցական քարտեղի մէջ անգամ ա-
ւանների և գիւղերի անուններն ալ
նշանակուած լինին : Մինչև իսկ յան-
ցանք համարեր են թէ քարտեղին
վրայ հոյ գիւղեր աւելի շատ կը գրու-
նուին քան թէ մահմէտական գիւղեր :
(ճիշդ ինչպէս եթէ մի կոյր յանցանք
համարէր լուսանկարչին համար որ իւր
աչք կոյր ելած է պատկերին մէջ) :
Մի կոյր նախանձ թոյնի պէս վարա-
կեր է այդ մահմէտական դատաւոր-
ների սրտին մէջ որք հոյն ոչ թէ միայն
նիւթական և բարոյական, այլև դրոյ-
րոցական յառաջդիմութիւնն ալ յան-
ցանք կը համարին իրեն համար : Հոյ
աշակերտը աշխարհագրական քարտեղ
դժէ . . . ինչ կեղեւնագործութիւն,
աղատամբական շարժում : Փակուած
կեղեւնական վարժարանի Ա գաւառ-
բանի աշակերտներն անգամ որոց աշ-
խարհագրութիւն կը դատաւորէր Պ.
Մ. Թերէմէղեան, կառավարութիւնը
հարցաքննութեան ենթարկեր է :
Պ. Մ. Թերէմէղեան 15 օր յաւաճ
իւր քննութեան թուղթերի հետ տար-
ուելէ պատժական աստանը ուր թէկ
ընդհ. դատաւարի օգնականը տես-
նելով նորա անեղութիւն և այս դա-
տի ոչինչ բան լինիլը, յետ գրիւր է

իրեն այդ թուղթերով մէկտեղ, բայց
Այոյ Պէյին (ոստիկանութեան գլուխ)
իւր մօտ կանչելով ընդհ. դատաւա-
րին, երկարօրէն ջանացեր է համոզել
իրեն թէ այս դատ կարծուածին պէս
մի թեթեւ բան չէ . . . : Տեսնենք թէ
ինչ վախճան կունենայ :

ՏԵՂԱԿԱՆ

Եւրոպական յանձնաժողովը 1886 ի
եւրոպացոյցին մէջ 20,000 ֆրանկ ա-
ւելցուցած է որով պիտի փորձեն
Մարսէյի փողոցներէ մին փայտա-
յառակ շինել Փարիզի փողոցներին
նման :

—Մարսէյի հեղեղական ընդհ. հիւ-
պատասարանին մէջ հայրենասիրական
փոխատուութիւն բացուած է, 3 մի-
լիօն պարտատոմսի վրայ բաժնուած,
իւրաքանչիւր պարտատոմսը 10 ֆը-
րանկ : Այդ փոխատուութեան նպա-
տակն է օգնել Յունաստանի անելիք
ծախքերին որպէս զի կարենայ հեղ-
լեռնական շահերը պաշտպանել արե-
ւելեան խնդրին մէջ :

—Մէսաթըրի Մարիթիմի Matapan
շաղէնաւ որ Լոնտօնէն և Հալիքն
առած 3000 տակառաւոր բեռնով
կուգար, մառախուղի բռնուելով գի-
շերայն, Մարսէյի ծովածոցին հա-
րաւային ծայրը գտնուող Մարիթիմը
զուր ժայռերին զարնուեր և բաւա-
կան ծանրապէս քնասուեր է : Այլ
սակայն շողենաւը հասած է Մար-
սէյ : Անձի կորուստ չէ եղած :

—Հողագործական նախարարի ո-
րոշումով, Պուշ-Տիւ-Ռօնի նահան-
գային հողագործական մրցումը տե-
ղի պիտի ունենայ 1886 մայիս 1 էն 9 :

—Թիւրքական ընդհանուր հիւպո-
տասարանի զիւանապետ Թ. Անուրի
էֆէնտին որ երկար ժամանակէ ի վեր
կը ծառայէր հիւպատոսարանին մէջ
այդ պաշտօնով, նախորդ օր մեռած է :

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Դեկտ. 16 ին Փարիզէն տրուած հե-
ռագիրներէ քաղուած :

Մեծ պետութիւնների գերազանցող
հաւաքուեցան կապաւորելու համար
զինուորական կցորդների Յանձնաժո-
ղովին պայմանները : Համաձայնու-
թիւնը կատարեալ է :

—Սօֆիան կիմացունեն թէ ար-
տաքին գործերի նախարարը իմացու-
ցած է մեծ պետութիւնների գործա-
կատարներին թէ Պուլիարիան պառ-
բաստ է ընդունել զինուորական Յանձ-
նաժողովի իրաւարարութիւնը, բայց
միևնոյն ժամանակ կը գիտէ մեծ պե-
տութիւնների արդարասիրութեանը
որպէս զի դիւրութիւն տրուած չլինի
Սերպիան օգուտ քաղելու զինադա-
դարէն թշնամութիւնները վերականգ-
նալատակով և պահանջուի նաև Սեր-
պիան որ անմիջապէս հեռանայ Վի-
տինի նահանգէն զոր գրաւած են գեռ-
սերպ զօրքերը :

—Բ. Դրան մէջ չըջաբերականը հա-
ղորդուած է Վիեննա արտաքին գոր-
ծերի նախարարութեան: Այդ չըջա-
բերականը բովանդակէ այն որոշում-
ներ որք Կ. Պօլսի քօնֆերանսին մէջ
ընդունուած էին պետութիւններէ մեծ
մասէն: Կըյայտնէ թէ Բ. Դուռը միշտ
մտադիր է գործադրել դանոնք խա-
ղաղական միջոցներով և կը թախանձէ
մեծ պետութիւններին որ այլևս չյա-
պաղին իրենց մէջ համաձայնուելու,
խնդրին մի այնպիսի լուծում տալու
համար որ պատերազմական ունէ խառ-
նաշիթութեան տեղ չարուի:

Դեկտ. 17 ի հեռագիրներէն քաղուած:
Սերպեր պաշտօնապէս յայտարարած
են որ եթէ Պուլկարներ մերժեն կան-
խաւ և առանց վերապահութեան ըն-
դունիլ զինուորական կցորդներ Յանձ-
նաժողովին տալիք որոշումները, թըշ-
նտութիւնները անմիջապէս պիտի
վերսկսին: Պատերազմական պատրաս-
տութիւնները կը շարունակուին. բո-
լոր սպայները վերստին կը կանչուին:

—Սօփիայի մէջ կը խօսուի հաստա-
տապէս թէ Աւստրիան պնդած է
Սերպ կառավարութեան մօտ որպէս
զի Վիտիկի նախագէշն հեռացուցուի
իւր զօրքեր, գոհացում տայ Պուլկա-
րիսի դիւրադգածութիւններին: Ու-
րիշ կողմէ ալ, կը կարծուի թէ զին-
ուորական կցորդներ Յանձնաժողովը
պիտի ջանայ համոզել Սերպիայի որ
պուլկարական հողը թողու, Պուլկա-
րները Բիրթէն մեկնելէ յառաջ, եթէ
այս լուրեր հաստատուին, կարելի է
իւր վերջացած չկատել սերպօ-պուլ-
կարական վեճը զի կը յուսացուի որ
Պուլկարական կառավարութիւնը այս
գոհացում տա՞նալէ յետոյ, խաղա-
ղութեան գործը շուտով պիտի կրնայ
կարգադրուիլ:

—Չինուորական կցորդներ միջադ-
գային Յանձնաժողովը այսօր հասաւ
Պէլկրատ ուրիշ ժամը 3 ին մեկնեցաւ
Նիշ երթալու համար:

Դեկտ. 18 ի հեռագիրներէն քա-
ղուած: Պէրլինէն կը հեռագրեն
Standard ին. «Արեւելեան Բուլկիի
խնդրը պիտի լուծուի Ալեքսանդր
իշխանին և Յուլիանին մէջ մի կար-
գադրութեամբ: Ալեքսանդր իշխանը
ցիւանս Կառավարիչ պիտի անուա-
նուի Բուլկիի, յաջորդութեան իրա-
ւունքն ալ տրուելով իւր սերունդին»:

—Վիեննայէն կիմացունեն թէ մեծ
պետութիւններ Վիեննայի դեսպան-
ներէն զինուորական կցորդներ Յանձ-
նաժողովին տրուած հրահանգը հե-
տեւեալ հաստատածն ալ կը պարու-
նակէ: «Սերպ զօրքերը պիտի սկսին
հեռանալ պուլկարական հողէն, այ-
սինքն Վիտիկի նախագէշն. միայն մի
քանի սպայներ, իրենց բանակի իրե-
զէնները փոխադրելու համար անհրա-
ժեշտ եղող մարդերով մէկտեղ, յետ
պիտի կրնան մնալ: Վիտիկի սերպ
զօրքն անգամ Պուլկարիսէն հեռա-
ցածին պէս, որ այդ բան պիտի
ստուգուի նաեւ պուլկարական իշխա-
նութիւններէն և գործատու գութեան
համար որոշուած պուլկար սպայնե-
րէն, կարգը պիտի գայ պուլկար

զօրքերին սերպական հողը Թողելու
համար: Սահմանադիր որոշելու տեղ,
երկու պատերազմիկներին մէջ չհղ-
մի տեղ հեռաւորութեան չափ պիտի
որոշուի, չորս քիլոմէթր լայնութեամբ
հեռու սերպօ-պուլկարական սահմա-
նագլխի երկու կողմէն:

—Յոյն կառավարութիւնը մեծ պե-
տութիւններէն պիտի խնդրէ Գան-
տիա կղզուն միացումը Յունաստանի
հետ:

Աթէնքէն կիմացունեն թէ յունա-
կան խորհրդարանը 100 միլիոն փո-
խաութեան առաջարկը քուէարկե-
ր է: Վեց հատ քօրփիթօր չողէնաւներ
որոնք Գիէլ գնուած են, այս ամ-
սի վերջ կը սպասուին Բիրթէ:

Ա. Զ. Դ.

Փարիզի Le Voltaire լրագրի երէկի
թուին մէջ «Մի հայ պատուիրակու-
թիւն» վերնագրով մի երկար յօ-
դուած կայ հրատարակուած զոր Պ.
տը Յրէյսինէին ներկայացող հայ պա-
տուիրակութեան անդամներէ մին
գրած է:

Այդ յօդուած որ Եւրոպայի և մաս-
նաւորապէս Յրանսիի ուշադրութիւ-
նը կը հրաւիրէ հայերի վիճակին վր-
այ, մենք կը թարգմանենք առա-
ջիկայ թուէն սկսելով:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Լօնտօնէն կիմացունեն թէ խոր-
հրդարանը բացուածին պէս, որ
յունվար 15 էն աւելի ուշ չպիտի լի-
նի, Լօրտ Սօլլպէրին նախարարու-
թեան վտահալութեան խնդրը պիտի
ներկայացունէ:

—Պ. Կոմս Լըբէլլըթիէ տ'Օնէյ,
Ֆրանսական դեսպանագիտական գոր-
ծակատար ի Գահիրէ, հրամանատա-
ցած է շուտով վերադառնալ իւր
պաշտօնատեղ:

—Հոմի Բրօքսկանտային եկած
տեղեկութիւններին նայելով, հիւսի-
սային Գօլլինչինի մէջ 7000 քրիստո-
նայ կաթողիկոսներ են որոյմէ 9 տեղա-
ցի քահանայներ են եղեր: Աղա-
տուածներն ալ անօթութենէ կը մեռ-
նին:

—Դեկտ. 11 ին և 12 ին Ալթէրի
մէջ պատահած գետնաշարժները բա-
ւական ֆրանս պատճառած են եղեր:
1, 175 ընտանիք մեացած են առանց
սպաստանի: Կառավարութիւնը փու-
թացած է իրենց վրաններ տալ պա-
տըպարուելու համար: Արդէն դեկտ.
13 էն ի վեր սկսած է ձիւն տեղալ
այն կողմեր:

—Թիւրքիայի Սուլթանի եղբայրը
Նուրէտտին էֆէնտին մեռեր է:

—Փորթուկալի Յէրտինան թա-
գաւորը մեռեր է գեկտեմբերի 15 ին:

—Նգլպոտսի արտաքին գործերի
խորհրդական Տիգրան փաշան որ Ե-

գիպոտսի մէջ տարագրական օրէնքին
նկատմամբ Ֆրանսական կառավարու-
թեան հետ ևս համաձայնուելու հա-
մար Փարիզ կը գտնուի, պարտաւո-
րուած է այս ձմեռ Փարիզ անցունել:

—Գահիրէէն կը հեռագրեն դեկտ.
16 ին թէ ապստամբները մի պատ-
նէշ հաստատելով Նեղոսի ձախ եղ-
րին վրայ, Գոլլընը ռմբակոծած են
նոյն օր, արշալոյսէն սկսելով մինչև
առաւօտեան ժամ 9, բայց առանց
մի հետեւանքի: Հէնթըր գնդապե-
տը և Անգլիացի ուրիշ երկու սպայ-
ներ ծանրապէս վիրաւորուած են,
թշնամուն դէմ մի ցոյց արած ժամա-
նակ:

—Երէկ Վատիկանի մէջ ստորագ-
րուեցաւ Ֆարօլինեան խնդրին վերա-
բերեալ դաշնագիրը արմատական և
սպանիական կառավարութիւններ
կողմէն: Կարգինալ ժաքովինի մի
չքեղ ճաշկերոյթ տուաւ նոյն երեկոյ
ի պատիւ ստորագրողներին:

—Մարօքի սուլթանը կը բանակ-
ցի Իտալիայի հետ հողային փոխա-
նակութիւններ անելու համար:

—Փորէայի մէջ նոր խռովութիւն-
ներ ծագած են:

—Ալմանական թղթատար չող-
նաւներին կայարան (escale) ընտրուած
է Անվէրի նաւահանգիստը: Այս
ընտրութիւն յաջողակեցու համար
Պէլկրատի թագաւորը ինք իր ձեռ-
քով մի նամակ գրած է իշխան Պի-
մարքին:

—Հոմի քաղաքական շրջաններին
մէջ լուր կը պարտի թէ յարձակողա-
կան և պաշտպանողական մի գաշակ-
ցութիւն կազմուած է Աւստրիայի և

Իտալիայի մէջ: Իտալիայի սահմանա-
գլուխը պիտի ուղղուի մինչև Իզուզօ
և իրաւունք պիտի ունենայ գրաւե-
լու Իտալական Թիրօլի ամբողջ հողերն:
Ի փոխարէն պիտի օգնէ Աւստրիային
եթէ աւստրօ-սլոնական պատերազմ
ծագի Սալօնիկի խնդրին առիթով:
Աւստրիայի կայսրին մօտակայ այցե-
լութիւնը Իտալիայի Հումպէրթ թա-
գաւորին, կը նկատուի իւր հաստա-
տութիւն այդ լուրի:

—Կիմացունեն թէ կատարեալ հա-
մաձայնութիւն գոյացած է Լօնտօնի
և Հոմի կառավարութիւններին մէջ
համաձայնութեամբ գործելու համար
Սուտանի մասին: Շուտով Իտալական
զօրքեր պիտի յրկուին Սուաքիմ:

—Standard կը կարծէ գիտնալ որ
եթէ Պ. Կլաւերթը իշխանութեան
հասնի, պիտի ջանայ որ Իրլանտան
մի Խորհրդարան ունենայ և սա են-
թարկուի Թագուհու և Կոյսերական
Խորհրդարանի իշխանութեան:

—Ռանկունէն կիմացունեն թէ Թօն-
կու զրկուած անգլիական զօրքերին
մէջ քօլէրա երեւան ելած է:

—Հաւանական է որ Սպանիայի Փօ-
թէգ ժողովները լուծուին և նոր ընտ-
րութիւնները լինին փետրվարի մէջ:

—Նիու-Նօրքէն եկած մի հեռագիր
կիմացունէ թէ ընկերվարականների մի
դաւադրութիւն երեւան ելած է ու-
րոնք մտադիր են եղեր սպանել Բա-
լիֆօրնիայի կառավարիչը:

ՏԵՐԵՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐՓՈՒԴԱՆԵԱՆ
Le Gérant: FÉLIX ENFFANTIN.
ՄԱՐՍԵՅԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթոպալիսի Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER rue Vacon 50.

ԲԱՅՈՒՄԵ Է ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1886 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

„Ա. Զ. Դ.“

ՄԻԱՄՍԵԱՅ ՊԱՅՆԵՐԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՅԻՄ
(ՆԵՐՆԱԿՆԵՐԻ ԵՒ ԴԱՍԽԱՎԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ)

ԶԱՐԲՈՐԴ ՏԱՐԻ

(ՏԱՐԻԿ ԼՈՅՍ Է ՏԵՆՆՈՒՄ 12 ՀԱՄԱՐ, 2—3 ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ)

Աղբիւրի թէ ուղղութիւնը, թէ գիրքը միեւնոյն կը մնայ: Միակ փոփոխու-
թիւնը աւելի չքեղ կը հրատարակուի: Պէլկրատը կը լինին աւելի մեծ և
աւելի չքեղ: 1) Անի աւերակներից, «Արքայական Խորհրդարան», մի արշին մեծու-
թիւնով, 2) «Հայաստանի Քարտը», 3) Անի աւերակներից «Հովսէփ Եկեղեցին»,
միուկէս արշին մեծութիւնով:

ԲՈՒԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

1) Վէպեր, մանրագէտներ, զրոյցներ, առակներ, հէքիաթներ, ճանապարհորդու-
թիւններ, կենսագրութիւններ: 2) Բանաստեղծութիւններ: 3) Գիտութիւն և տ-
րուեստ: 4) Հետաքրքիր տեղեկութիւններ: 5) Այլ և այլք:

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

6) Մանկական, Փրեթէլեան, շախմատի ևսլ խաղեր: Բերուներ, թուարան-
կան խնդիրներ: Անեկդօտներ, հանելուկներ, շուտանելուկներ: 7) Նրդեր ձայնագ-
րած (նօտաներով):

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

8) Կրթութեան և դաստիարակութեան վերաբերեալ յօդուածներ և տեղեկու-
թիւններ: 9) Առաջարկութիւններ, խորհուրդներ: 10) Մատենախօսութիւն և նոր
գրքեր: 11) Խառն լուրեր: 12) Պատասխաններ: Յայտարարութիւններ:

Երկրորդ բաժինը հրատարակուած է առանձին թերթով տարեկը երեք անգամ:
Տարեկան բաժանորդներն ստանում են վերոյիշեալ երեք պրէմիան՝ յունուարին, յու-
լիսին և դեկտեմբերին:

Որպէսզի թէ ներկայ 85 և թէ անցեալ 83 թուականների պէս տարուայ հէնց սկզբ-
րից ստիպուած չլինենք «Աղբիւր» բաժանորդագրութիւնը դադարեցնելու համարների
սպասման պատճառով, խնդրում ենք մեր բաժանորդներին վերանորոգել, և թէ
նոր կամեցողները աճապարեն ստորագրուել, որպէսզի մենք ևս կարող լինենք մօտա-
ւորապէս որոշել տպուելու օրինակների քանակութիւնը: Մինչև դեկտեմբերի մէկը
միայն բաժանորդ գրուողը յունուարի համարի հետ կը ստանայ Անի աւերակներից
«Արքայական Խորհրդարան» մեծագիր պատկերը:

«Աղբիւր» տարեկան բաժանորդագիրը 3 ռուբլի է, կէս տարուանը՝ 2 ռուբլի:
առանձին համարները 50 կոպէկ:

Հասցէն՝ Tiflis (Caucase) Rédaction du journal «AGBUR».

Խմբագիր—Հրատարակիչ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԱՆԵՅ: